

kiadására is. Erre vonatkozólag már tettem javaslatot. Sajnos azonban egyelőre nem sok remény van ilyen jellegű munkák közeli megjelenésére.

Az olaszországi magyaroktatás továbbfejlesztése azonban fontos nemzeti ügyünk. Ezért minden tőlünk telhetőt meg kell tennünk, hogy a fenti tervekből minél több és minél előbb megvalósuljon.

(1970.)

Oláh Tibor

Magyaroktatás Franciaországban

Napjainkban a világ 22 egyetemén működik magyar lektorátus itthonról küldött oktatókkal. Ebből négy Franciaországban van: kettő Párizsban, egy Strasbourgban, egy Lille-ben, sőt idén a Lyon-i lektorátus beindításával még eggyel növekszik lektorátusaink száma. Nem lektorátus, csak nyelvtanfolyam formájában a közelmúltban magyart oktattunk még a rennes-i egyetemen, Grenoble-ban, és két másik párizsi egyetemen (Paris-VII és Paris-Vincennes). Ez komoly érdeklődést mutat. A két (összevont) párizsi lektorátusra beiratkozott hallgatók száma jelenleg közel 70 fő, valószínűleg egyike a legmagasabb külföldi létszámnak.

A magyartanítás franciaországi múltjáról

A finnugor nyelvek tanulmányozását Robert Gauthier kezdte a múlt század végén. 1873 és 1879 között a Mezőkövesdről elszármazott orientalista, Újfalvy Károly tart előadásokat Kelet-Európa földrajzáról és történelméről a párizsi egyetemen. Magyar és finn nyelvtankönyvet is írt franciák számára. Ugyanitt, 1909-től 1912-ig Kont Ignác tartott órákat a magyar történelemről és kultúráról.

Antoine Meillet-nek, egy egész francia nyelvészgeneráció nevelőjének köszönhető, hogy egy fiatal konstantinápolyi születésű hallgatóját, aki éppen a skandináv nyelveket tanulmányozza, kiszemeli és "rábeszéli" a finnugor nyelvekre. Ő az, aki felismeri a finnugor nyelvekkel való foglalkozás szükségességét és megtalálja a feladatra alkalmas jelöltet. A fiatal egyetemi hallgató, Aurélien Sauvageot előbb finnországi, majd magyarországi tanulmányok után 1931 őszén - megbízott tanárként - megtartja első magyar és finn óráját. Előzőleg már megvédte az első finnugor tárgyú francia disszertációt "Recherches sur le vocabulaire des langues ouralo-altaiques" címmel. 1931 óta szinte megszakítás nélkül oktatják a magyar nyelvet egyetemi szinten Párizsban. 1946 és 1949 között volt egy rövid fellendülés vidéken is. Magyar lektorok működtek Lille-ben, Lyon-ban, Grenoble-ban és Nizzában. 1931 és 1957 között 335-en tanultak magyarul, illetve szereztek nyelvi oklevelet.

Jelenleg Párizsban a magyar nyelv (pontosabban a finnugor nyelvek: finn, észt, magyar) oktatása a III. párizsi egyetemen folyik (Université de la Nouvelle Sorbonne-Paris III) egy közös finnugor tanszéken, amelyet az I.N.L.C.O. (Keleti Nyelvek és Kultúrák Főiskolája) finnugor tanszéke és a régi Sorbonne finnugor kutatóintézetének pedagógiai szinten történt egyesítéséből hoztak létre. Ez azt jelenti, hogy a két tanszék - megtartva pénzügyi és oktatási önállóságát - közös pedagógiai munkát végez. A hallgatók megoszlanak a két tanszék között, és vizsgajegyeik különböző diplomák megszerzéséhez érvényesek attól függően, hogy eredetileg melyik tanszékre iratkoztak be. Mivel a közös oktatási program ellenére gyakorlatilag két különböző intézményről van szó (mindegyik külön működött magyar lektort) érdemes áttekinteni külön-külön a két tanszék történetét.

1. I.N.L.C.O. (Institut National des Langues et Civilisations Orientales) - Keleti Nyelvek és Kultúrák Főiskolája

A 18. század végén alapították. Egy 1795. március 30-án kelt rendelet nyomán jött létre a "L'École Spéciale des Langues Orientales" (Keleti Nyelvek Szakiskolája). Feladata a francia gyarmatügyi intézmények kádereinek nyelvi képzése.

1914. június 8-án az iskola felvette az École Nationale des Langues Orientales Vivantes (Élő Keleti Nyelvek Főiskolája) nevet. Az újabb egyetemi reform eredményeként, 1969. április 5. óta a III. párizsi egyetemhez csatolva működik. Jelenlegi I.N.L.C.O. nevét 1971. február 3-án kapta. A Nouvelle Sorbonne - Paris III egyetemen belül önálló gazdasági és oktatási egységként működik, mint Franciaország legnagyobb, egyetemi szintű nyelviskolája. Hallgatóinak száma megközelíti az ötezret. A hallgatók háromnegyed része oroszul, kínaiul, japánul, arabul és héberül tanul. Az 1972-73-as tanévben a magyar iránt 65 hallgató érdeklődött.

Az I.N.L.C.O. feladata:

- a/ Kelet-Európa, Ázsia, Óceánia, Afrika és Amerika nyelveinek oktatása azzal a gyakorlati céllal, hogy a végzett hallgatók az említett földrészek országai-ban vagy ezekkel az országokkal kapcsolatos munkakörökben tevékenykedjenek.
- b/ Az említett országok földrajzának, történelmének, intézményeinek, politikai, gazdasági és társadalmi életének oktatása.
- c/ Az említett országok nyelvére, intézményeire és életére vonatkozó kutatások előmozdítása.
- d/ Kiadványokkal elősegíteni a tudományos szintű kutatást és a szélesebb közönség informálását.
- e/ Elősegíteni a Franciaország és az érintett országok közötti kulturális és egyetemi szintű cserét.

A z I . N . L . C . O . felépítése

Az intézmény nyolc tanszéki csoportból (département) áll:

- 1./ Afrika;
- 2./ Délkelet és Felső-Ázsia;
- 3./ Kína;
- 4./ Korea-Japán;
- 5./ Közép- és Kelet-Európa;
- 6./ India-Pakisztán;
- 7./ Közel- és Közép-Kelet;
8. Szovjetunió.

Az I.N.L.C.O.-ban végzett hallgatók (köztük a magyar szakosok) a következő területeken helyezkedhetnek el:

- Oktatás, felsőoktatás: Francia lektor külföldön, tanár francia középiskolákban stb.
- Kutatás: Nyelvészet, irodalomtörténet, történelem, földrajz, közgazdaságtan, jog, szociológia, politikai tudományok, antropológia, vallástörténet, filozófia és ideológiatörténet, archeológia, neveléstudomány, művészeti kutatások.
- Külügyminisztérium: Külön felvételi vizsga után az ún. keleti titkári poszt, kereskedelmi- és kultúrattaché, tanácsadó szakember.
- Nemzetközi kereskedelmi és ipari kapcsolatok: az I.N.L.C.O. nemzetközi cserekapcsolatokra előkészítő központja külön kétéves továbbképző tanfolyamon oktatja az erre a pályára készülő hallgatókat.
- Szakkönyvtáros (könyvtárban, kutatóintézetben, gazdasági vagy ipari kutatóközpontokban).
- Sajtó és könyvkiadás: riporter, tudósító, dokumentátor stb.
- Fordítás és tolmácsolás.

A végzett hallgatók elhelyezkedésének megkönnyítése érdekében a I.N.L.C.O. külön egyezményeket köt más egyetemekkel és ún. közös diplomák kialakításán fáradozik.

2. C.E.F.O. (Centre d'Études Finno-Ougriennes) - Finnugor Kutató Intézet

A Sorbonne-on az 1961/62-es tanévben indult meg a finnugor nyelvek tanítása. Először a finn nyelv oktatására biztosított heti két lektori órát, majd 1963-tól fogva a magyar is kapott heti öt lektori órát. 1965-ben indult meg az ún. vendégprofesszori rendszer. A nyelvészetet Jean Perrot, a Sorbonne általános nyelvészeti tanszékének tanára és Aurélien Sauvageot professzor tanítják, az irodalmat pedig egy Magyarországról küldött egyetemi tanár. 1966 óta a finnek is küldenek vendégprofesszort.

Az 1967-es év különösen jelentős. Minőségi ugrás történik a finnugor nyelvek egyetemi tantárgyként való elismertetésében azáltal, hogy finnugor szakvizsga szereshető, amely részét alkotja a licenciátusnak. Három szakvizsgát (certificat) lehet szerezni:

1. magyar nyelvi és irodalmi szakvizsga,
2. finn nyelvi és irodalmi szakvizsga,
3. finnugor nyelvészeti szakvizsga.

Az első és második szakvizsga beszámítható az irodalmi és idegen nyelvi licenciátusba, a harmadik pedig választható a "maîtrise linguistique", tehát a nyelvészeti szakképzés programjában. Ezzel egyidőben jön létre a Sorbonne-on a Centre d'Études Finno-Ougriennes (Finnugor Kutatóintézet) és ezzel megszületik A. Sauvageot tanszéke mellé a második párizsi finnugor tanszék. A Finnugor Kutatóintézet igazgatója Jean Perrot professzor. A Sauvageot professzor nyugalmába vonulása után (1966) tanszékét tehetséges fiatal tanítványa, Jean-Luc Moreau vette át.

1967-ben sor került az első franciaországi finnugor kollokviumra is (Aussois-ban). A háromnapos kollokvium során a nyelvoktatás programját, a kutatásokat és általában a finnugor kultúra terjesztésének problémáit vitatták meg. Több érdekes felszólalás hangzott el ezen a megbeszélésen. Így például a finnugor népek

és nyelvek irodalmának oktatása mellé a finnugor néprajz és archeológia oktatásának a bevezetését is javasolták. A "finno-ougrisme" elnevezés helyett a tágabb értelmű "feno-ougrisme" elnevezést javasolták. Ami az oktatást illeti, az egyetemi program mellett - részben a kötelező tárgyakhoz kapcsolva, részben speciálkollégiumként - történt is kísérlet a finnugor kultúra különböző aspektusait érintő kérdések oktatására.

A párizsi hallgatók különösen előnyös helyzetben vannak, mivel Párizs nemcsak jelentős centruma nyugat-európai kulturális propagandáknak, hanem bizonyos átmenő forgalmat is lebonyolít. Az érdeklődőknek módjukban áll rendszeresen résztvenni magyar zenészek koncertjein, filmbemutatókon és kiállításokon. A Párizsi Magyar Intézet, a Magyar Ház, az A.O.E.F.O. társaság rendszeres programot biztosít.

A magyar nyelv és kultúra jelenlegi oktatási programja

Az oktatás három évig tart, magyar anyanyelvűeknek engedélyezik két évfolyam összevonását.

Első év: magyar leíró nyelvtan, nyelvgyakorlat, laboratóriumi gyakorlat, szövegelemzés, Magyarország története, Magyarország földrajza, Magyarország politikai rendszere és politikai intézményei, a magyar film története.

Második év: magyar leíró nyelvtan, nyelvgyakorlat, laboratóriumi gyakorlat, mai magyar irodalmi szövegek elemzése, Magyarország története.

Harmadik év: a magyar nyelv története, összehasonlító finnugor nyelvtörténet, régi magyar irodalom, mai magyar irodalom, nyelv és stílusgyakorlat, a magyar művészetek története.

Ezenkívül az 1972/73-as tanévtől kezdve megindítottunk egy magyar-francia kontrasztív nyelvészeti kérdésekkel foglalkozó szemináriumot. Ennek célja a magyar és francia összevetésére irányuló kutatások

szervezése, minden érdeklődő nyelvész, fordító, tanár és hallgató bevonása egy közös munkába. A kutatásra vonatkozóan az MTA Nyelvtudományi Intézete és a franciaországi CNRS között hároméves munkaszerződést írtak alá, amelynek értelmében a munkát megosztva két munkacsoport végzi (az egyik Párizsban, a másik Budapesten). Az említett szeminárium hivatott betölteni a párizsi munkacsoport feladatát. Az első év eredményeinek publikálására a debreceni KLTE Romanisztika tanszéke külön kötetet biztosít *Studia Romanica* c. sorozatában. 1974 tavaszán pedig a CNRS rendez magyar-francia kontrasztív kollokviumot.

Külön szükséges kiemelni, hogy a párizsi finnugor tanszék saját tudományos folyóiratot jelentet meg *Études Finno-Ougriennes* címmel. Eddig öt kötete jelent meg. Francia, magyar és finn szerzők tollából közölt tanulmányokat, nyelvészeti, irodalomtörténeti és zenetörténeti cikkeket. Első kötete nyelvészeti kérdéseknek szentelt cikkeket tartalmaz. (A. Sauvageot a magyar hangtan és mondattan kérdéseiről, Jean Perrot a magyar igekötőkről, Nyéki Lajos a magyar verstanról, Heikki Kirkinen az orosz forrásokban szereplő finn nevekről közöl tanulmányt.) A második kötet irodalmi különszám (J. Béranger Jókai Mórról, P. Chesnais a magyar fordítás kérdéseiről, J.L. Moreau az udmurt irodalomról, O.G. TAILLEUR a jukagir költészetéről, Karátson Endre pedig a magyar költészet francia tolmácsolásáról írt). A harmadik kötet tárgya a történelem (J. Béranger a magyar államról a XVII. században, A. Ducellier a magyarok Európában való megjelenéséről, Heikki Kirkinen, Bizánc és Finnország kapcsolatáról, Anna Zalcman a lappokról értekezik). A negyedik kötet szociológiai, etnológiai és zenetörténeti tanulmányokat közöl Kodályról, Lajtha Lászlóról, a kisebb finnugor népek zenéjéről és néprajzáról.

A folyóirat ötödik száma A. Sauvageot-t köszönti 75. születésnapja alkalmából. A finnugor nyelvtu-

domány nagy francia művelőjének emlékkönyvébe tanítványai, barátai, tisztelői írtak cikkeket.

Az egyes tanszékek és lektorátusok külön könyvtárral rendelkeznek. A párizsi Finnugor Kutatóintézet könyvtárában több mint ezer, főleg nyelvészeti munka található. Több ezer Magyarországra vonatkozó anyaga van az I.N.L.C.O. könyvtárának, több mint tízezer kötetre tehető a Párizsi Magyar Intézet szépirodalmi és irodalomtörténeti anyaga. A tanszéki könyvtár állandóan bővül vásárlás, a magyar és finn kulturális szervektől kapott ajándékok és csere útján (a C.E.F.O. könyvcseré kapcsolatban van a KLTE Romanisztika tanszékével és az MTA Könyvtárával).

A magyar kultúra terjesztése Franciaországban nem korlátozódik a két párizsi tanszékre és a két vidéki lektorátusra. 1961 és 1971 között G.E.F.O. (G r o u p e d ' É t u d e s · F i n n o - O u g r i e n n e s) néven, 1971-től kezdődően pedig hivatalosan elismert tudományos társaságként folytatja munkáját - ADEFO (A s s o c i a t i o n p o u r l e D é v e l o p p e m e n t d e s E t u d e s F i n n o - O u g r i e n n e s) néven - a finnugor baráti kör.

A társaság híveit finnugor szakot végzett hallgatókból (számuk többszázra tehető) és érdeklődő szimpatizánusokból toborozza. Rendszeresen szervez előadásokat; az elmúlt tíz év során kb. ötven ismeretterjesztő előadásra került sor. A G.E.F.O. volt egyik előmozdítója a már említett első franciaországi finnugor folyóiratnak is.

Az utóbbi években egyre több magyar tárgyú egyetemi diplomamunka és disszertáció készül. Csak ízelítő az utóbbi két évben választott témákból:

- A k o l o s t o r i f e s t é s z e t m e g h o n o s o d á s a M a g y a r o r s z á g o n ;
- A m a g y a r n é p i z e n e ;
- A z i g e k ö t ő k f u n k c i ó j a a m a g y a r n y e l v b e n ;
- A B a l a t o n k ö r n y é k é n e k t u r i s z t i k a i f e j l e s z t é s e ;
- A m a g y a r n é p m e s e j e l l e m z ő m o t i v u m a i ;

- E g y t e r m e l ő s z ö v e t k e z e t m u n -
k a s z e r v e z é s e é s a f ö l d e l o s z -
t á s k é r d é s e ;
- S z e r v e z e t t t u r i s z t i k a i u t a -
z á s o k ;
- A m a g y a r o r s z á g i k a r n e v á l i
s z o k á s o k ;
- A t ö m e g k ö z l e k e d é s t e r v e z é s e
M a g y a r o r s z á g o n ;
- A c i g á n y o k s z e r e p e a 19. s z á -
z a d i m a g y a r z e n é b e n ;
- R o m a n t i k u s t é m á k a m a g y a r
f i l m m ű v é s z e t b e n ;
- A m a g y a r i f j ú s á g á b r á z o l á s a
a m a i m a g y a r f i l m b e n .

1929-ben, amikor A. Sauvageot megvédte az első finnugor tárgyú doktori disszertációt, a Sorbonne-on nem volt, aki megbírálja. Először a francia egyetem történetében külföldit kértek fel a bírálat elkészítésére (Gombocz Zoltán professzort Budapestről). Ma már szakértő francia bírálók előtt történik a védelem. A közelmúltban Karikás Frigyesről és Mórnicz Zsigmondról készült disszertáció, most nyújtottak be egy magyar-francia összevető stilisztikai kérdésekkel foglalkozó munkát.

A magyar irodalmat (prózát és verset) ma már népes és részben szervezett fordítógárda ülteti át franciára. Minden sorrend és a teljesség igénye nélkül csak az ismertebb fordítókat sorolom fel: Andrée Appercelle, Anne-Marie de Backer, Alain Bosquet, Georges-Emmanuel, Clancier, Pierre Chabert, Charles Dobzynsky, Pierre Emmanuel, André Frénaud, Jacques Gaucheron, Michel Gauthier, Jean-Luc Moreau, Roger Richard, Jean Rousselot, Claude Roy, Robert Sabatier, Paul Chaulot, Suzanne Roussel. Sok közülük neves francia költő, többen kiválóan megtanultak magyarul, másoknak a gyermekei vállalták ezt a fáradságos munkát. Többen dolgoznak - például Guillevic - a lektor közvetlen segítségével.

Az irodalmi fordítások mellett meglepően nagy igény van Franciaországban technikai jellegű szakszöve-

gek fordítására magyarról franciára. A pontos érdeklődés felmérése nehéz, mert többszáz magán fordítóiroda működik, és sok az alkalmi fordító. Az. I.N.L.C.O. 1971-ben fordító irodát létesített, és egy éves működése után kiadott jelentéséből kitűnik, hogy a magyar viszonylag keresett nyelv, és ugyanakkor a technikai szakszövegek fordításában jártas fordító hiánycikk. A magyar-francia műszaki kapcsolatok erőteljesen fejlődnek, egyre gyakoribb igényként merül fel, hogy a Magyarországra küldött szakemberek, ösztöndíjasok - "turista-szinten" - megtanuljanak magyarul, tudjanak az üzletben vásárolni, minimális szókinccsel elboldogulni a munkahelyen kívül, ahol vagy tolmáccsal, vagy valamilyen a magyar partnerek által ismert nyelven érintkeznek. A PMI műszaki kapcsolatokkal foglalkozó munkatársával erre vonatkozóan konkrét javaslatokat is tettünk a KKI-nek, kérve többféle probléma rendezését. Ebben a tanévben már sikerült is megszerveznem az első intenzív nyelvtanfolyamot a VII. párizsi egyetem környezetvédelem szakos hallgatói részére.

K i k t a n u l n a k F r a n c i a o r s z á g b a n m a g y a r u l é s m i é r t ?

Ezt a kérdést teszik fel leggyakrabban nemcsak az érdeklődő magyarok, hanem a franciák is, amikor a franciaországi magyaroktatásról van szó. A kérdezők általában nem tudják, hogy nyelvünk a világ több mint három-ezer nyelve között kb. a 27. helyen áll, ha nyelveket a beszélők száma szerint rangsoroljuk. Az indoeurópai nyelveket beszélő népek közé ékelve nem indoeurópai és elismert kultúrával rendelkező nyelvünk iránt érthető a tudományos érdeklődés. Az utóbbi évtizedekben a nyelvtipológiai és kontrasztív kutatások, valamint a gépi fordítással kapcsolatos vizsgálatok során fedezték fel különösen az agglutináló magyar nyelv tanulmányozásának jelentőségét.

A magyar nyelv iránti érdeklődés mögött megtaláljuk a magyar-francia kapcsolatok eredményes alakulását.

nak hatását is. Sok a személyes szimpátiából, baráti ösztönzésre fakadó érdeklődés. Volt időszak, amikor a magyarul tanulók jelentős százalékát magyar származásúak jelentették. (1956-ban és utána kikerültek - diszsidensek, házasság útján kivándorlók stb., vagy második generációs magyarok, Franciaországban régóta élő családok gyermekei, unokák - nem egy esetben az Egyesült Államokból, Németországból, Angliából, Norvégiából ideutazó egyetemisták, akik egyéb tanulmányaik mellett még a magyart is felveszik kiegészítő szakként). Néha - főleg az első generációs magyarok ún. potyaszaknak vették vagy veszik fel a magyart, az ily módon nyert időt főszakjuknak szentelve - mivel az esetek többségében hiányos francia nyelvtudásuk miatt erre fölöttébb szükségük van. A francia érdeklődők között természetesen sok a bölcsészhallgató. Ezek nyelvészeti vagy irodalmi érdeklődésből (választható idegen nyelv, összehasonlító irodalomtörténet) tanulják a magyart. De van matematikus, orvostanhallgató, történész, zenész, művészettörténész, biztosítási ügynök, borkereskedő, fordító, tánc iránt érdeklődő, néprajzos, katonatiszt, rendőr, tv-operatőr, újságíró, laboráns, jogász, vegyész, háziasszony. Van, aki konkrét céllal tanulja a magyart, Magyarországra akar jönni dolgozni, kutatni, tanulni vagy csak nyaralni, nem egyszer egyszerűen csak szerelmes és valami bizonyos vagy bizonytalan házassági terv motiválja. Van, aki "nem tudja", azaz nincsenek pontos tervei a jövőre vonatkozóan, és addig is hasznosan kívánja eltölteni idejét. Egy nyelvi diploma sohasem árthat - gondolja - főleg, ha "ritka" nyelvről van szó.

M i v e l f o g l a l k o z i k a m a g y a r
l e k t o r a z e g y e t e m i o k t a t ó m u n -
k á j a m e l l e t t ?

A külső tevékenység nyilvánvalóan a helyi viszonyoktól és a fogadó ország "keresletétől" függ, továbbá attól, hogy szűkebb szakmáján kívül mihez ért még a lektor, miben tudja magát hasznossá tenni, vagy mire

tudják rávenni - vagy egyenesen mire kötelezik képviselőiteink, kulturális ügyeink képviselői, vezetői.

Saját példámon át csak ízelítőt kívánok adni abból a szerteágazó tevékenységből, amely a lektor kívánt vagy nem kívánt osztályrésze, az esetek többségében szívesen végzett munkája.

A Párizsi Magyar Intézet több évtizede fokozatosan fejlesztett könyvtárral rendelkezik, könyvtárossal viszont nem. A könyvtárosi teendők ellátása tehát a lektorok hazafias kötelessége annál is inkább, mert nem csak könyvek kiadásáról és bevételéről van szó, hanem inkább tanácsadásra, tájékoztatásra, keresésre van szükség. Természetes, hogy a lektorhoz fordulnak közvetlenül vagy a PMI-n keresztül a francia kiadók is. Így az elmúlt évek során többször javítottam (részben próbáltuk átírni lektor kollégámmal) a Quid lexikon magyar vonatkozású cikkeit. Bővítettük a Larousse kiadó magyar irodalomra vonatkozó cikkeit is. Kisebb anyagot készítettem az E u r o p e folyóiratnak, a F r a n c e - H o n g r i e folyóiratának, az F K P M a r x i s t a t a n u l m á n y o k szerkesztőségének. A francia televízió K i m i t t u d M a g y a r o r s z á g r ó l ? játékának összeállításakor, vagy a rádió magyar költészetéről szóló előadássorozata készítésekor is a lektorhoz fordulnak. A magyar oktatási reformokról és a magyar oktatási rendszerről több alkalommal és több helyen kellett beszélnem vagy írásos anyagot szolgáltatnom.

Érdeklődési körömnél fogva különösen a magyar film ügyét viselem szívemen. A Poitiers-i magyar filmhétre ismertetőt készítettem a magyar filmgyártás eredményeiről, filmnapokon és filmklubokban szerepeltem, rendszeresen vezetek vitákat. Külön foglalkoztam film iránt érdeklődő francia fiatalokkal; az elmúlt évben többen készítettek diplomamunkát a magyar filmről. Bizonyos idő elteltével szorosabb kapcsolat alakult

ki a francia filmkritikusokkal is. Valahányszor magyar filmet vetítenek, akár csak magánvetítéseken újságíróknak, nem felejtnek el meghívni, hol vitavezetőnek, hol tolmácsnak, hol csak informátornak, filmmagyarázónak a film történeti háttérére vonatkozó események ismertetésére.

Az informálás visszafelé, hazafelé is szükséges és - bár ez szervezettebb formában, szélesebb csatornákon történik - nem egyszer a lektor játszik itt is közvetítő szerepet. Így kértek tőlem az elmúlt évben egy hosszabb tanulmányt a franciaországi artkino mozgalomról, mivel a magyarországi hálózatot most kezdik kiépíteni.

A magyar lektori kötelességei között meg kell említenem a finnugor rokonnépek helyi képviselőivel való kapcsolattartást is. A tanszéken dolgozó finn és észt kollégák előadásai, a finn nyelvet tanulók baráti összejöveteleire, vitaestjeire éppúgy hivatalos a lektor, mint az A.D.E.F.O. társaság rendezvényeire. (...)

(1973.)